

πηγάδι

πηγάδι, το, ουσ. [<μσν. πηγάδιν <μτγν. πηγάδιον, υποκορ. του αρχ. ουσ. πηγή], το πηγάδι. **1.** βαθιά τρύπα: «αυτό δεν ήταν λακκούβα, ήταν σκέτο πηγάδι μέσα στη μέση του δρόμου!». **2.** το απύλωτο στόμα: «κλείσε, επιτέλους, αυτό το πηγάδι για να μιλήσει και κανένας άλλος!». (Ακολουθούν 11 φρ.)·

- ακούγεται απ' το πηγάδι (κάποιος), μόλις που ακούγεται η φωνή του: «δεν μπορώ να καταλάβω τι μου λέει, γιατί ακούγεται απ' το πηγάδι»·

- γυρεύει με το βελόνι ν' ανοίξει πηγάδι, λέγεται όσους προσπαθούν με φτωχά ή ανύπαρκτα μέσα να φέρουν σε πέρας μεγάλα έργα: «χωρίς την παραμικρή υποδομή θέλει να εξαπλωθεί στην πανελλήνια αγορά, σα να λέμε δηλαδή, γυρεύει με το βελόνι ν' ανοίξει πηγάδι»·

- εγώ στο πηγάδι κατούρησα; ή εμείς στο πηγάδι κατουρήσαμε; **α.** έκφραση με την οποία εκφράζει κάποιος το παράπονό του για την απαξιωτική συμπεριφορά κάποιου ή κάποιων σε βάρος του: «γιατί, ρε παιδιά, δε με παίρνετε μαζί σας στο πάρτι, εγώ στο πηγάδι κατούρησα;». **β.** έκφραση με την οποία δικαιολογεί κάποιος κάποια ενέργειά του με την έννοια γιατί να το κάνουν άλλοι και όχι κι εγώ ή δεν έχω κι εγώ τα ίδια δικαιώματα με τους άλλους(;): «γιατί να μην πάω να διασκεδάσω στα μπουζούκια, εγώ στο πηγάδι κατούρησα;». Από το ότι στα παλιά χρόνια το να κατουρήσει κανείς μέσα στο πηγάδι, από το οποίο έπαιρνε νερό το χωριό, θεωρούνταν μεγάλο έγκλημα και τιμωρούνταν αυστηρά. Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του. Συνών. εγώ άνθρωπος δεν είμαι; ή εγώ δεν είναι άνθρωπος; ή εμείς άνθρωποι (ανθρώποι) δεν είμαστε; ή εμείς δεν είμαστε άνθρωποι; (ανθρώποι); / εγώ από κώλο βγήκα; ή εμείς από κώλο βγήκαμε; / εμένα μάνα δε μ' έκανε; ή εμάς μάνα δε μας έκανε; / εμένα μάνα δε με γέννησε; ή εμάς μάνα δε μας γέννησε(;)·

- έχει ένα στόμα σαν πηγάδι, βλ. λ. [στόμα](#)·

- η φωνή του ακούγεται απ' το πηγάδι, βλ. φρ. ακούγεται απ' το πηγάδι·

- μη ρίχνεις πέτρα στο πηγάδι που σε δρόσισε, να μην είσαι αχάριστος σε αυτούς που σε βοήθησαν: «να λες ευχαριστώ σε όποιον σε βοήθησε και να μη ρίχνεις πέτρα στο πηγάδι που σε δρόσισε»·

- όποιος διψάει, πηγάδια βλέπει, **α.** ο καθένας σκέφτεται, ποθεί να γίνει ή να αποκτήσει αυτό που επιθυμεί πάρα πολύ: «χωρίς καθόλου λεφτά θέλει να χτίσει κι αυτός μια βίλα στη Χαλκιδική αλλά βλέπεις, όποιος διψάει, πηγάδια βλέπει». **β.** λέγεται στην περίπτωση που επιθυμούμε πάρα πολύ μια γυναίκα που όμως μας είναι αδύνατο να την κατακτήσουμε: «ε ρε και να 'χα αυτή τη γυναικάρια στο κρεβάτι μου! -Όποιος διψάει, πηγάδια βλέπει». Συνών. η αλεπού με το νου της κοκόρια μαγειρεύει / η αλεπού στον ύπνο της κοτόπουλα ονειρεύεται / ο νηστικός καρβέλια ονειρεύεται·

- στέρεψε το πηγάδι, **α.** έκφραση που απευθύνεται σε κάποιον που μας ζητάει διαρκώς χάρες ή που μας εκμεταλλεύεται συνεχώς, και δηλώνει πως η κατάσταση αυτή έχει πια σταματήσει: «αρκετά χρήματα μου μάζησε μέχρι τώρα, από εδώ και πέρα στέρεψε γι' αυτόν το πηγάδι». **β.** λέγεται σε περίπτωση που κάποιος έχασε την πηγή που τον τροφοδοτούσε με χρήματα ή που του πρόσφερε διάφορες υπηρεσίες: «με την πτώση της κυβέρνησης στέρεψε γι' αυτόν το πηγάδι, καιρός είναι να δούμε κι εμείς νερό στην αυλή μας!». Από την εικόνα πηγαδιού που δε δίνει πια νερό, και, κατ' επέκταση, που έπαψε να εξυπηρετεί όσους το χρησιμοποιούσαν·

- το καλό πηγάδι, όσο νερό κι αν βγάζει δεν ξεραίνεται, οι επιχειρήσεις που είναι στημένες σε καλές βάσεις, πάντα αποφέρουν κέρδη: «το εργοστάσιο πηγαίνει από πατέρα σε γιο κι από δουλειά άλλο τίποτα, γιατί το καλό πηγάδι, όσο νερό κι αν βγάζει δεν ξεραίνεται»·

- το πηγάδι δε χαλάει, ο κουβάς μπες βγες χαλάει ή το πηγάδι δεν έχει ανάγκη, ο κουβάς μπες βγες χαλάει, ειρωνική έκφραση σε νεαρό εραστή που επιδίδεται μετά μανίας στο σεξ. Στην προκειμένη περίπτωση, το αιδοίο της γυναίκας παρομοιάζεται με το πηγάδι, ενώ το αντρικό σεξουαλικό όργανο με τον κουβά·

- το στόμα του είναι σαν πηγάδι, βλ. λ. [στόμα](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας